

แบบรายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

นายดาหวัน คุณโน
ศพก.อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

สำนักงานเกษตรอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

เอกสารรายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ฉบับนี้ เป็นการถอดบทเรียน ศพก. อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ เนื้อหาประกอบด้วยข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ ข้อมูล ศพก.เกี่ยวกับฐานเรียนรู้ หลักสูตรการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการการทำงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน บทบาท/หน้าที่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค ฯลฯ

สำนักงานเกษตรอำเภอปากคาด ขอขอบคุณท่านเกษตรกรอำเภอปากคาด เจ้าหน้าที่ทุกท่านและเกษตรกรต้นแบบที่รวมถอดบทเรียนและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำเอกสารถอดบทเรียน ศพก. ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานและขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ต่อไป จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สำนักงานเกษตรอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

กรกฎาคม ๒๕๖๘

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ ปากคาด จังหวัด บึงกาฬ
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๔ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล ...นายดาหวัน...คุณโน.....

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ...เลขที่ ๑๑๐ บ้านตาลบังนบด หมู่ ๗ ตำบลนาหวง

อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โทรศัพท์ ๐๖๓-๗๒๘๒๕๕๒

Facebook ...ดาหวัน คุณโน... Line ...๐๖๓๗๒๘๒๕๕๕๘.....

๔. เกิด พ.ศ. ๒๕๑๘..... ปัจจุบันอายุ๕๐...ปี

๕. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๖. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย.....

สถาบันการศึกษา ...การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอปากคาด

คณะ/สาขาวิชา-.....

๗. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๗.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๗.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านตาลบังนบด/ผู้จัดการสวนทุเรียนนายพร.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๓๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๙.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก...เกษตรผสมผสาน..

๒. แพลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้การปลูกไม้ผล (ทุเรียนหมอนทอง)

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๒.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๒. ฐานเรียนรู้บัญชีครัวเรือน

๓. ฐานเรียนรู้การจัดการดินปุ๋ยชุมชน

๔.ฐานเรียนรู้ไม้ผล (ทุเรียนหมอนทอง)

๕.ฐานเรียนรู้การเลี้ยงปลา/เพาะพันธุ์ปลา

๖. ฐานเรียนรู้การเลี้ยงกบ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๔.....หลักสูตร ประกอบด้วย

- การจัดการดินปุ๋ยชุมชน
- ไม้ผล(ทุเรียน)
- การเลี้ยงปลา/เพาะพันธุ์ปลา
- การเลี้ยงกบ

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๑.....หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑.....หลักสูตร ประกอบด้วย

- บัญชีครัวเรือน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก.อำเภอปากคาดคือ หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตนเองและครอบครัวได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

๑. พอมีพอกิน คือการปลูกพืชสวนครัวไว้กินเอง ปลูกพืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา พอที่จะมีไว้กินไว้ใช้สอยเองในครัวเรือน มีแบ่งปันและจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง

๒. พออยู่พอใช้ คือทำให้บ้านน่ายู่นอาอาศัย ไม่สร้างมลพิษเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่พึ่งสารเคมีจนเกินไป ซึ่งจะทำให้สุขภาพดีขึ้น รายจ่ายลดลง

๓. พออกพอใจ การดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ รู้จักพอ รู้จักประมาณตน รู้จักเก็บออมเพื่ออนาคตข้างหน้า ยึดความประหยัด ตัดทอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็น พยายามลดละความฟุ้งเฟ้อ ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความสุจริตและความถูกต้อง

วัตถุประสงค์

๑.เพื่อเป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์

๒.เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโดยมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓.เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

ให้บริการในการเผยแพร่ความรู้และฝึกอบรมให้กับประชาชนและเกษตรกรที่สนใจ ประกอบด้วย

(๑) การทำการเกษตรสู่ระบบเกษตรปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

(๒) การปรับปรุงบำรุงดิน /การทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนค่าปุ๋ยเคมี

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นายดาหวัน คุณโน ร่วมเป็นคณะกรรมการ ดังนี้

๑. ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ระดับอำเภอ

นายดาหวัน คุณโน มีบทบาทในการจัดทำแผนการดำเนินงาน ศพก. โดยเข้าร่วมจัดการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม สามารถใช้ ศพก.เป็นฐานเรียนรู้และเป็นแหล่งองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร รวมถึงร่วมกันสะท้อนปัญหาต่างๆ ด้านการเกษตร และบูรณาการวางแผนหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรร่วมกัน เพื่อเป็นแผนและแนวทางการปฏิบัติภายในระดับอำเภอและส่งต่อไปยังระดับจังหวัด

๒. คณะกรรมการอาสาสมัคร ระดับจังหวัด อบรมพัฒนาทักษะเพิ่มศักยภาพอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ใน ๒ ด้าน ประกอบด้วย (๑) ความรู้ ทักษะด้านวิชาการและเทคโนโลยีการเกษตร และ (๒) ความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อให้ อกม. สามารถเป็นเกษตรกรผู้นำที่มี ทักษะ องค์ความรู้ด้านการเกษตรที่ดีไปปรับใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเอง สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และประสบความสำเร็จในอาชีพ เป็นแบบอย่างและสามารถให้คำแนะนำที่ดีให้กับเกษตรกรได้ และมีข้อมูลด้านการเกษตร ที่ครอบคลุมรอบด้าน นำมาวิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์เพื่อสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ และเป็นประโยชน์ ต่อการเผยแพร่และให้บริการแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เดิมทีนายดาหวัน คุณโน ประกอบอาชีพเกษตรกรปลูกพืชเชิงเดี่ยวคือทำนา ทำไร่ พืชหลักคือข้าว และมันสำปะหลัง หลังเหตุการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติอาชีพรับจ้างรายวันทั่วไปเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ซึ่งในฐานะหัวหน้าครอบครัวดูแลไม่มีอะไรมั่นคงถาวรเลยเพราะเงินที่ได้จากการรับจ้างมาก็ใช้จ่ายหมดไปในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้นประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๗ การปลูกยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่ราคาสูงมาก ณ เวลานั้นจึงได้ปรับเปลี่ยนการปลูกพืช โดยการปรับพื้นที่ที่เคยปลูกข้าวทั้งหมดมาปลูกยางพาราโดยใช้เงินทุนทั้งหมดของครอบครัว ซึ่งในช่วงที่รอเวลาปลูกยางให้ผลผลิตนั้น ได้ยึดอาชีพรับจ้างเพื่อหาเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงต้นยาง ทั้งค่าปุ๋ย ค่าจ้างไถพรวน ค่ากำจัดวัชพืช จนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ก็ได้เริ่มกรีดยางขาย โดยกรีดยางในขณะที่ต้นยางการอายุ ๕ ปี สืบเนื่องจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงมากมีความจำเป็นต้องเปิดหน้ายางกรีดยางก่อนอายุครบกำหนดกรีดยาง ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ราคาขายยางก้อนถ้วยจะสูงมาก ตกกิโลกรัมละ ๖๐-๗๕ บาท ซึ่งมีพื้นที่ในการปลูกยาง จำนวน ๒๐ ไร่ มีจำนวนต้นยางพาราประมาณ ๑,๔๐๐-๑,๕๐๐ ต้น เป็นการปลูกในที่ดินมรดกของครอบครัว ถือว่าครอบครัวมีรายได้ที่ดีขึ้นมามาก แต่เงินที่ได้มาก็ใช้ไปในการอุปโภคและบริโภคในครัวเรือนทั้งหมด ไม่มีเงินเก็บ ส่งผลให้ขาดกำลังใจในการประกอบอาชีพ จึงเริ่มมองว่าถ้าเราผลิตแหล่งอาหารได้เองจะดีกว่าไหม เพราะอาหารที่เรากินทุกวันมาจากผลผลิตทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นข้าว พืชผัก ปลา ฯลฯ ได้รับการสนับสนุนแหล่งความรู้และงบประมาณจากหน่วยงานราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยการชดเชยปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และจ่ายสมทบเพิ่ม จำนวน ๒,๕๐๐ บาท จึงเริ่มมีการเลี้ยงปลา มีแหล่งน้ำที่เพียงพอสำหรับปลูกพืชผักสวนครัวบริเวณรอบบ่อเลี้ยงปลา ทั้งยังเลี้ยงเป็ด ไก่พื้นบ้าน ไก่ไข่ไว้บริโภคเองในครัวเรือนส่งผลให้สามารถลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวได้ ผลจากการสร้างแหล่งผลิตอาหารเองในวันนั้น มีผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตมาจนถึงทุกวันนี้ โดยได้นำแนวทางของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปปฏิบัติ และจากการได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำ และได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากหน่วยงานจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยการหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานแบบเต็มตัว ได้แก่ เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ ปลูกพืชผักแซมบริเวณพื้นที่ว่าง จากในตอนแรกเริ่มทำการเกษตรแบบผสมผสานโดยไม่ได้มีการจัดบันทึกรายการต้นทุนในการผลิตที่เกิดขึ้น ทำให้สามารถรู้เลยว่ากิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่ได้ทำนั้นตนมีผลกำไรหรือขาดทุนหรือไม่ จนได้มีโอกาสเข้ารับความรู้ด้านการจัดทำบัญชีรับ-จ่าย ในครัวเรือน และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์บึงกาฬ หลังจากนั้นเป็นต้นมา จึงได้มีการ จัดบันทึกบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพแต่ละกิจกรรมที่ทำ โดยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวางแผนการผลิตและช่วยในการลดต้นทุนการผลิตในรอบการผลิตนั้นด้วย

พื้นที่ในการประกอบอาชีพ เป็นพื้นที่ในบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง ซึ่งง่ายในการลงมือทำกิจกรรมด้านการเกษตร โดยเฉพาะการทำน้ำหมักชีวภาพ, การทำปุ๋ยอินทรีย์, การทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร เป็นต้น เพื่อไว้ใช้เองและแบ่งปันแก่เกษตรกรเพื่อนบ้าน โดยการจัดจำหน่ายในราคาทุน หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้ที่สนใจ “สำหรับผมความสำเร็จนั้นอยู่ที่การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง มีพอกินพอใช้ได้แบ่งปันให้ผู้อื่น ซึ่งมันคือความสุขที่หาซื้อไม่ได้ รวมถึงการได้นำความรู้ต่างๆ และประสบการณ์ที่มีอยู่ถ่ายทอดให้กับชุมชนทั้งของในหมู่บ้านของตนเองหรือชุมชนใกล้เคียง”

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือภาวะโลกร้อน ส่งผลกระทบต่อการปลูกทุเรียนในช่วงปี ๒๕๖๗ และปีที่ผ่านมา ตั้งแต่การเจริญเติบโตไปจนถึงการเก็บเกี่ยว การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวของทุเรียนไม่แน่นอน ทำให้ผลผลิตลดลง เกษตรกรต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านรายได้ ยิ่งไปกว่านั้นสภาพอากาศที่แปรปรวนยังทำให้โรคพืชและแมลงศัตรูพืชระบาดรุนแรงขึ้น เช่น โรคที่เกิดจากเชื้อราและการโจมตีของแมลง ส่งผลให้ต้นทุเรียนอ่อนแอและผลผลิตเสียหายมากขึ้น การจัดการปัญหาเหล่านี้จึงกลายเป็นความท้าทายสำคัญที่เกษตรกรต้องเผชิญ ปี ๒๕๖๗ นายดาหวัน คุณโน ได้รับผลกระทบจากสภาพอากาศแปรปรวนในสวนทุเรียนที่กำลังให้ผลผลิตส่งผลให้ดอกทุเรียนร่วงเยอะ เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ตนเองจึงหาวิธีปรับตัวด้วยการนำเทคโนโลยีและวิธีการเกษตรใหม่ ๆ เข้ามาใช้คือ

๑. ระบบเกษตรผสมผสาน การปลูกทุเรียนร่วมกับพืชชนิดอื่น ช่วยสร้างความหลากหลายให้ระบบการเพาะปลูก ลดความเสี่ยงจากศัตรูพืชและเสริมสร้างความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๒. เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลการเพาะปลูก ช่วยให้เกษตรกรบริหารทรัพยากรได้อย่างแม่นยำและทันการณ์มากยิ่งขึ้น เช่น การใช้น้ำและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต

๓. การเกษตรยั่งยืน การใช้สารชีวภัณฑ์และลดการใช้สารเคมีเพื่อควบคุมศัตรูพืช จะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้บริโภค รวมถึงส่งเสริมการดูแลรักษาแหล่งน้ำและการจัดการดินที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การรีบอร์นรูทในทุเรียน (Re-boreroot) ภายในศูนย์ปลูกทุเรียนหมอนทอง ประสบปัญหาด้านทุเรียนเจริญเติบโตไม่เต็มที่อาจมาจากสาเหตุระบบรากไม่เดิน นายดาหวัน คุณโนได้มีโอกาสเข้าร่วมอบรมนวัตกรรมสร้างระบบนิเวศชักนำรากลอย หรือการรีบอร์นรูท โดย ดร.วรภัทร วชิรยากรณ์ ซึ่งมาบรรยายที่จังหวัดบึงกาฬ เพื่อกระตุ้นรากใหม่ให้กับต้นทุเรียนที่รากเสียหายหรือเติบโตไม่ดี เป็นเทคนิคที่เกษตรกรใช้เพื่อช่วยฟื้นฟูระบบรากให้แข็งแรงอีกครั้ง โดยเฉพาะในกรณีที่ต้นทุเรียนมีปัญหา เช่น รากเน่า รากไม่เดิน หรือหลังการย้าย อีกทั้งช่วยประหยัดปุ๋ย และลดการใช้สารเคมีได้อย่างมาก

ต้นทุเรียน(ยังไม่ทำรีบอร์นรูท)

ต้นทุเรียน(ทำรีบอร์นรูท)

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การรีบอร์นรูทในทุเรียน (Re-boreroot) คือเทคนิคทางการเกษตรที่ใช้ในการฟื้นฟูระบบรากของต้นทุเรียน ที่เสื่อมโทรมหรือไม่แข็งแรง ให้สามารถดูดซึมธาตุอาหารและน้ำได้ดีขึ้น ส่งผลให้ต้นทุเรียนกลับมาเจริญเติบโตได้ตามปกติหรือดีขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ปลูกที่มีปัญหา เช่น รากเน่า ดินแน่น น้ำขัง หรือขาดการบำรุงดิน

วัตถุประสงค์ของการรีบอร์นรูท

- กระตุ้นให้ทุเรียนแตกรากฝอยใหม่
- ฟื้นฟูต้นทุเรียนที่ทรุดโทรมหรือระบบรากเสียหาย

- ช่วยให้ต้นทุเรียนฟื้นตัวเร็วหลังจากเจอสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม (เช่น น้ำท่วม, ดินแน่น, เชื้อรา)

วิธีการรีบอร์รุตในทุเรียน มีดังนี้

๑.การวางกิ่งไม้แห้ง อาจจะเป็นไม้ไผ่ก็ได้หรือเท่าที่หาได้ วางรอบโคนต้นให้ห่างโคนต้นประมาณ ๑๐ ซม. วางทับซ้อนกันเป็นชั้นๆ ประมาณ ๓-๔ ชั้น เพื่อให้มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก หลังจากนั้นคลุมโคนด้วยหญ้าแห้ง ฟาง หรือ อินทรียวัตถุเพื่อรักษาความชื้น

๒. ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก, ปุ๋ยคอก, ชีวภัณฑ์

๓. ให้น้ำอย่างเหมาะสม โดยรดน้ำแต่ไม่ให้แฉะ หลีกเลี้ยงน้ำขัง อาจใช้ระบบน้ำหยดหรือรดตามวงราก ไม่ใช่ รดโคนต้นโดยตรง

ระยะเวลาเห็นผล

- รากผวยใหม่จะเริ่มแตกภายใน ๗-๑๔ วัน (ขึ้นอยู่กับสภาพต้นและดิน)

- ประเมินผลชัดเจนภายใน ๑-๒ เดือน

คำแนะนำเพิ่มเติม

- หากต้นทุเรียนยังมีปัญหาเรื่องโรคราก (เช่น ไฟทอปธอรา) ควรรักษาให้หายก่อนรีบอร์รุต

- อย่าทำช่วงฝนตกหนักหรือน้ำขัง เพราะรากใหม่จะไม่แข็งแรง

- เทคนิคนี้เหมาะกับทั้งทุเรียนต้นเล็กและต้นใหญ่

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

เนื่องจากในปัจจุบัน ราคาปุ๋ยเคมีมีราคาแพงและมีแนวโน้มที่จะปรับราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น วิธีการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรต้องใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพและให้ได้ผลดีที่สุด คือ ใส่แล้วพืชใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ ลดการสูญเสีย ควรใช้ให้ถูก แบ่งเป็น ๔ ถูก คือ ถูกชนิด ถูกปริมาณ ถูกเวลา และถูกวิธี

๑. ใช้ปุ๋ยให้ถูกชนิด คือ ใส่ปุ๋ยสูตรเหมาะสม มีธาตุอาหารตรงตามที่ต้องการ ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดและอายุของพืช ความอุดมสมบูรณ์ของดินและภูมิอากาศ เช่น สำหรับดินทรายควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี เพราะจะทำให้ดินมีอินทรียวัตถุมากขึ้น หรือ ดินด่าง ควรเลือกใช้ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต (๒๑-๐-๐) แทนการใช้ปุ๋ยยูเรีย (๔๖-๐-๐)

หรือการใส่ปุ๋ยรองพื้นพร้อมปลูก ควรใช้ปุ๋ยที่มีธาตุอาหารครบ เช่น ๑๕-๑๕-๑๕ เพื่อช่วยให้พืชตั้งตัวได้ดีในระยะแรก

๒. ใช้ปุ๋ยให้ถูกปริมาณ ควรเก็บตัวอย่างดินส่งวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบอัตราปุ๋ยที่ต้องใช้ให้ตรงตามระดับความอุดมสมบูรณ์ของดิน และความต้องการของพืช

๓. ใช้ปุ๋ยให้ถูกเวลา คือ ใส่ปุ๋ยในช่วงเวลาที่เหมาะสม ควรทราบว่า พืชที่ปลูกนั้น ต้องให้ปุ๋ยอะไรในช่วงการเจริญเติบโตของพืช เช่น ถ้าจะใส่ปุ๋ยโพแทสเซียมเพื่อเพิ่มผลผลิต ทำให้ผลโต หรือเพิ่มน้ำหนัก ก็ต้องใส่ปุ๋ยก่อนช่วงที่พืชจะต้องใช้งานอย่างน้อย ๓๐ วัน เพราะโพแทสเซียมเป็นธาตุเคลื่อนย้ายช้า ถ้าไปใส่ตอนที่ผลโตแล้วเรียกว่าใส่ปุ๋ยไม่ถูกเวลา เพราะกว่าปุ๋ยจะถูกลำเลียงขึ้นไปถึงใบ ผลก็แก่ได้เวลาเก็บไปแล้ว ปุ๋ยที่ใส่จึงไม่ได้ใช้ประโยชน์เลย หรือใส่ปุ๋ยมันสำปะหลังก็ต้องใส่ในช่วงอายุ ๔๕-๕๐ วัน เพราะระบบรากสมบูรณ์ดีที่สุด ถ้าไปใส่ตอน ๘ เดือนเพื่อระเบิดหัวจะไม่ได้ผลเพราะมันสำปะหลังอายุเกิน ๔ เดือนเหลือรากน้อยมาก เมื่อใส่ปุ๋ยลงไปจึงมักสูญเสียไปมากกว่าพืชดูดมาใช้

๔. ใช้ปุ๋ยให้ถูกวิธี ใส่ปุ๋ยในดินที่ความชื้นเหมาะสม ไม่เปียกหรือแห้งเกินไป ให้น้ำตามหลังการใส่ปุ๋ย โดยใส่ปุ๋ยใกล้บริเวณเขตรากพืช และพรวนกลบลงไปดิน เพื่อลดการสูญเสียของธาตุอาหาร โดยการระเหิดหรือไหลบ่าไปกับน้ำ เช่น การใส่ปุ๋ยยางพารา ปาล์มน้ำมัน หรือไม้ผล ก็ให้ใส่ที่แนวรัศมีพุ่มใบเพราะรากฝอยพืชอยู่บริเวณนั้น ไม่ใช่ใส่จนชิดโคนต้นที่มีแต่รากฝอยใหญ่ๆ ที่ดูดธาตุอาหารไม่ได้

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ทุเรียน(หมอนทอง)..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๔.....ไร่.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)มะม่วงงามเมืองย่า..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....งาน.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓) พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลานิล..... จำนวน.....๑.....(หน่วย...บ่อ.....)

๒.๒)ปลาไน..... จำนวน.....๑.....(หน่วย...บ่อ.....)

๒.๓)ปลาดุก..... จำนวน.....๑.....(หน่วย...บ่อ.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) ทุเรียนหมอนทอง อายุ ๑-๕ ปี (ยังไม่ให้ผลผลิต) มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าไถเตรียมดิน+ยกโคน เป็นเงิน.....๘๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒) ค่าปุ๋ยเคมี เป็นเงิน.....๒,๖๐๐.....บาท/ไร่

๑.๓) ค่าพันธุ์ เป็นเงิน.....๖,๖๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔) ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นเงิน.....๒,๒๐๐.....บาท/ไร่

๑.๕) ค่าปุ๋ยอินทรีย์+น้ำหมักชีวภาพ เป็นเงิน.....๑,๘๐๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๑๔,๐๐๐.....บาท/ไร่

รายได้-.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....พริก,มะเขือ,ถั่วฝักยาว.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๒๐๐-๓๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ฝรั่งกิมจู.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๕๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ยางพารา.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๑๕,๐๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ปลานิล/ใน/คูก.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๘๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

เริ่มจากการทำกินในครัวเรือนให้เพียงพอเป็นอันดับแรก เมื่อมีมากมายเกินกว่าจะบริโภคได้หมด ก็ได้แบ่งปันให้ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน ซึ่งในแต่ละวันจะมีเพื่อนบ้านมาขอแบ่งปัน เพื่อนำไปประกอบอาหาร หรือ มาขอซื้ออยู่เสมอทั้งปลาตูก ปลานิล ข่า ฝรั่งกิมจู ผักสวนครัวต่างๆ และเมื่อบริโภคเอง แจกจ่ายได้บ้างแล้วก็ได้นำ บางส่วนไปทำบุญที่วัด จากนั้นจึงค่อยนำไปจำหน่าย เนื่องจากมีความมั่นใจว่าเมื่อตนเองทำเกษตรแบบปลอดภัย ครัวเรือนเราสามารถบริโภคได้ ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านบริโภคได้ แสดงว่าผลผลิตต่างๆเหล่านั้นมีความปลอดภัย

เมื่อตนเองประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพแล้ว ก็ต้องการให้ชุมชนของตนเองอยู่ดีกินดี และความความตั้งใจว่าจะถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จึงได้ใช้พื้นที่ของตนเองจำนวน ๙ ไร่ ๒ งาน เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) เพื่อที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ตัวเองประสบความสำเร็จ และให้คนในชุมชนได้เห็นเป็นตัวอย่างเห็นความสำคัญของการทำเกษตรแบบผสมผสานให้มีรายได้เป็นรายวัน รายเดือน และรายปี โดยมีการปลูกไม้ผล เลี้ยงปลา และพืชผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือน เพื่อให้ลดรายจ่ายและช่วยเพิ่มรายได้ในครัวเรือนด้วย

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

“เนื่องจากสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากจากการทำลายของมนุษย์ เช่น การทำการเกษตรโดยใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงการทำลายสภาพแวดล้อมด้วย ผมจึงเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยการทำการเกษตรที่ไม่เป็นอันตรายและหาได้วัสดุจากธรรมชาติ โดยการทำปุ๋ยหมัก, น้ำหมักชีวภาพ, การทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร, การทำน้ำยาปราบศัตรูพืชเพื่อไว้ใช้เองและแบ่งปันแก่เกษตรกรเพื่อนบ้าน เนื่องจากพื้นที่เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ผมจึงเปิดให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติและปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพของตนต่อไปได้ตลอดทุกวันโดยไม่มีวันหยุด ผมยินดีถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ของผมแก่ผู้อื่นเสมอ นอกจากนี้ผมยังผลิตอาหารไก่/เป็ด และอาหารปลาไว้ใช้เอง ซึ่งวัสดุที่ใช้ส่วนมากหาได้ตามธรรมชาติ ซึ่งช่วยในการลดต้นทุนการผลิตได้มากทีเดียว”

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

นายดาหวัน คุณโน เป็นเกษตรกรต้นแบบ มุ่งเน้นทำการเกษตรปลอดภัย โดยการนำวัสดุที่มีอยู่ในพื้นที่มาทำให้เกิดประโยชน์ นำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ขึ้นใช้เอง เพื่อลดมลภาวะและเน้นความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย

๑. การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์

๒. การทำปุ๋ยหมักจากสารเร่ง พ.ด ไว้ใช้ในครัวเรือน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๑) บุรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการเพื่อพัฒนา ศพก. และ ศพก.เครือข่ายทั้ง ๑๖ ศูนย์ของอำเภอปากคาด ให้มีความเข้มแข็ง สามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางและจุดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนได้อย่างแท้จริง

๒) ร่วมกับหน่วยงานภาคีสนับสนุนและส่งเสริมการให้บริการของ ศพก. และศูนย์เครือข่ายจำนวน ๑๖ ศูนย์ให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเกษตรของชุมชน และเป็นจุดเชื่อมโยงและบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน รวมทั้งสร้างการรับรู้เพื่อให้เกษตรกรเข้ามาใช้บริการและมาร่วมพัฒนา ศพก. มากขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์กลางด้านการเกษตรของชุมชนอย่างแท้จริง

๓) การให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตร พร้อมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

๔) การขยายผลเครือข่ายครูบัญชีอำเภอปากคาด ของนายดาหวัน คุณโน เดิมจากเกษตรกรที่ประกอบอาชีพโดยไม่มีการบันทึกบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ จากการแนะนำเครือข่ายครูบัญชีอำเภอปากคาด ของนายดาหวัน คุณโน ส่งผลให้นายสงวน ปาคะมา ได้รู้จักการบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพและมีการนำมาปรับใช้กับการประกอบอาชีพของตนเองจนประสบความสำเร็จ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- เป็นเจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอปากคาด สามารถใช้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนได้ ภายใน ศพก.มีฐานการเรียนรู้และเป็นจุดสาธิตได้ ไม่ว่าจะเป็นฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ฐานเรียนรู้บัญชีครัวเรือน ฐานเรียนรู้การจัดการดินปุ๋ยชุมชน ฐานเรียนรู้ด้านประมง ฐานเรียนรู้ไม้ผล และฐานเรียนรู้การเลี้ยงกบ

- เป็นวิทยากรสอนแนะนำการจัดทำบัญชีรับ – จ่ายในครัวเรือน และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ สามารถให้คำปรึกษาและเป็นแหล่งเรียนรู้ มีผลงานการให้คำปรึกษาการแก้ไขปัญหาการทำอาชีพ โดยใช้ข้อมูลทางบัญชีโดยบูรณาการร่วมกับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์บึงกาฬ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอปากคาด มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้ และศึกษาดูงานเป็นประจำ เช่น

๑. กิจกรรมศึกษาดูงานจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดบึงกาฬ โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ภายใต้โครงการแผนปฏิบัติการราชการจังหวัดบึงกาฬ

๒. โครงการปราชญ์รวมใจ สรรสร้างไทยเป็นหนึ่ง โดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน จังหวัดบึงกาฬ

๓. การมาศึกษาดูงานภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอปากคาด ของโรงเรียนบ้านดาดบัง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศพก. เป็นสถานที่พบปะเกษตรกรพูดคุยหารือ ปัญหาข้อร้องเรียนเดือดร้อน และหาทางแก้ไขปัญหาในชุมชน และนำปัญหาข้อร้องเรียนเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ ของ ศพก.อำเภอบางบาล ได้แก่ ข่าวสารด้านนโยบายภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร การให้ความช่วยเหลือด้านภัยพิบัติ ข้อมูลด้านตลาดและราคาสินค้าเกษตร เช่น ราคาสินค้าเกษตรในท้องถิ่น แนวโน้มตลาด แจ้งเตือนสถานการณ์การระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช ให้คำปรึกษาด้านการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การผสมปุ๋ยใช้เอง การผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ จุลินทรีย์ EM แนะนำการจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ เช่น การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา การทำเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) การจัดทำบัญชีครัวเรือน การเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน เป็นต้น โดยเกษตรกรทั่วไปสามารถเข้ามาใช้บริการที่ศูนย์ฯ / เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆเช่น เกษตรกรผู้นำ อคม. และสื่อต่าง ๆ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

จากความรู้ที่รับทั้งการเข้าร่วมอบรมจากหน่วยงานต่างๆ และจากประสบการณ์ของตนเองที่ได้ลงมือปฏิบัตินั้น ทำให้มีหลายๆ หน่วยงานติดต่อไปเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรท่านอื่นๆ ที่สนใจ ในการปลูกผักปลอดภัย ซึ่งจากการจัดตั้งเครือข่ายเกษตรปลอดภัย ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีเกษตรกรที่สนใจเข้ามาเรียนรู้และสอบถามข้อมูลต่างๆเพื่อนำไปใช้ ในแปลงปลูกของตนเอง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดกิจกรรมเวทีเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรเพื่อการเรียนรู้และบริหารจัดการความเสี่ยงภาคการเกษตร เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่รอบด้านทุกมิติจากผู้แทนภาคการเกษตร และนำมาวิเคราะห์ สร้างความตระหนักรู้ของชุมชนร่วมกัน เพื่อหาแนวทางบริหารจัดการความเสี่ยง เตรียมความพร้อมในการรับมือให้กับชุมชนเกษตร และนำไปสู่การวางแผนการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในฐานะที่ต้องเป็นผู้ช่วยเผยแพร่สร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากภาครัฐสู่เกษตรกรในระดับพื้นที่ ให้สามารถปรับตัวทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

โดยศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โดยเฉพาะในรูปแบบแปลงใหญ่ นายดาหวัน คุณโน ได้รับการแต่งตั้งประธานแปลงใหญ่อย่างพาราตำบลนาตง ในปี ๒๕๖๑ และเป็นตัวแทนของคณะกรรมการทำหน้าที่ในการบริหารจัดการแปลงใหญ่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแปลงใหญ่ให้ครบ ๕ ด้าน อีกทั้งยังประสานงานสมาชิกในการสื่อสาร ส่งข่าว และประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ แปลงใหญ่อย่างพารานาตงมีการดำเนินการลดต้นทุนการผลิตด้วยการการใช้สารชีวภัณฑ์ ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และใช้ ปุ๋ยหมักทำเอง เพื่อลดการใช้ปุ๋ยสารเคมี มีการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การลดการใช้ปุ๋ยเคมีและ เปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เช่น สารชีวภัณฑ์ การใช้สารเคมีถูกต้องตามหลักวิธีการและเหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ และการผลิตปุ๋ยหมักสูตรผสม ไตรโคเดอร์มา เพื่อส่งเสริมการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตพืช

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- นายดาหวัน คุณโน มีความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน โดยได้ตั้งปณิธานไว้ว่า “ผมจะทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม” ผมจึงตัดสินใจใช้พื้นที่ส่วนตัวจำนวน ๙ ไร่ เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอบางบาล เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ และที่สำคัญ คือเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคเอง เพื่อเป็นการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน โดยการพึ่งพาตนเองเป็นอันดับแรก

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้การยอมรับเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ พร้อมทั้งให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพด้านการเกษตรแก่คนในชุมชน และผู้ที่สนใจได้เดินทางมาศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพของตนเอง

-ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ปัจจุบัน เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

-ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ปัจจุบัน เป็นสมาชิกสภาเกษตร

-ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ปัจจุบัน เป็นประมงอาสา

-ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ปัจจุบัน เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

-ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ปัจจุบัน เป็นปราชญ์เกษตร

-ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน เป็นประธานศูนย์และวิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอปากคาด

-ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน เป็นอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี(ครูบัญชีอาสา) สนง.ตรวจบัญชีสหกรณ์บึงกาฬ

-ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน เป็นอาสาสมัครสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

-ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน เป็นผู้นำและวิทยากรสัมมาชีพ (กระทรวงมหาดไทย)

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

โดยการเสียสละเวลา และพื้นที่ของตนเองในการเป็นจุดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เป็นศูนย์กลางในการพบปะของเกษตรกรและหน่วยงานในพื้นที่

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” เพราะว่าถ้าคนเรามีความฝัน มีความหวัง และมีเป้าหมายที่ชัดเจน มันก็พุ่งไปตามความฝัน ถ้าคิดกล้านลงมือทำถึงแม้จะกลัว กลัวว่าถ้าทำแล้วจะโปรดยิ่งใหม่ จะประสบความสำเร็จใหม่ ทุกความความสำเร็จ ต้องใช้ความพยายาม และต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับตัวเอง เพื่อให้กำลังใจตัวเองก่อน อย่าคิดว่าเราทำไม่ได้ต้องคิดว่าเราทำได้ เราต้องตั้งความหวัง และทำความหวังนั้นให้เป็นความจริง อย่าเกียจคร้าน อย่างนั่งรอคอยโชคความจากใคร โชคความอยู่ที่ตัวของเราเอง เริ่มทำเมื่อไร ความสำเร็จก็จะเกิดขึ้นเมื่อนั้น

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน ศพก.อำเภอปากคาด มีดังนี้

๑. นายสัมรวย มีจินดา เกษตรอำเภอปากคาด

๒. นางจินดา รักกมล ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

๓. น.ส.สวรยา ประธานี ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๔. น.ส.ฐิติมาพร ปุระพรม ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

โดยการถอดบทเรียน ศพก. เป็นการพูดคุย สอบถามหรือเล่าประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาในมุมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งทำให้เกิดผลอย่างเป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลว พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถเผยแพร่ผลการศึกษาเรียนรู้ได้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน คือ การสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบตามแบบฟอร์ม การเขียนโดยใช้ปากกาเคมีและกระดาษฟางเพื่อใช้กระตุ้นความจำ ภาพถ่ายกิจกรรมต่างๆ และสื่อสารผลการทำงาน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ต่อไป

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

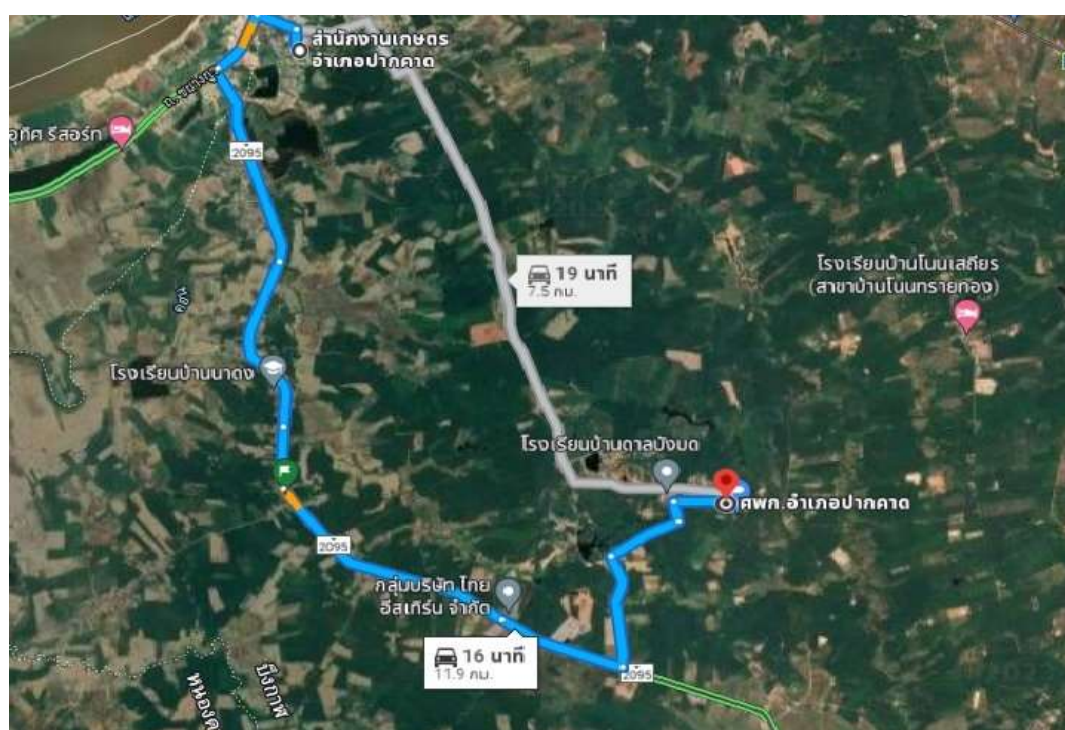
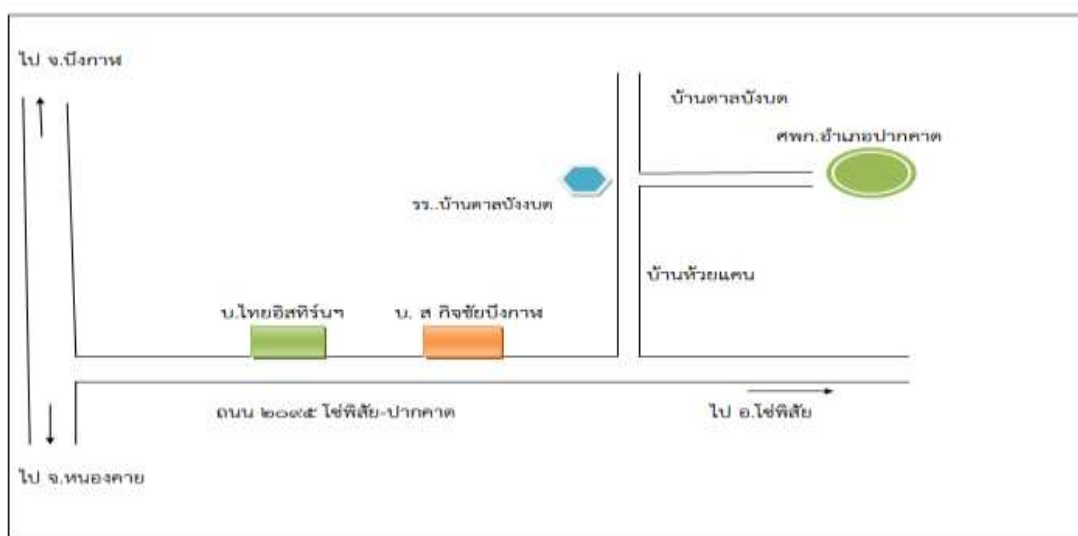
เกษตรกรต้นแบบและเจ้าหน้าที่มีภารกิจเยอะในการถอดบทเรียนแต่ละครั้งอาจใช้เวลาไม่มากซึ่งทำให้ได้ข้อมูลกระจัดกระจาย ข้อมูลบางหัวข้ออาจได้ไม่ครบถ้วน เจ้าหน้าที่ยังขาดประสบการณ์และองค์ความรู้ในการถอดบทเรียน

ภาคผนวก

ทำเลที่ตั้ง ศพก.

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอปากคาด ตั้งอยู่ที่เลขที่ ๑๑๐ บ้านดาด บึงบด หมู่ที่ ๗ ตำบลนาตง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

เส้นทางการเดินทางไป ศพก.อ.ปากคาด (พอสังเขป)

แบบสรุปข้อมูลเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

แบบสรุปข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)										
อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ										
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภทกิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล	โซน	x	y	ชื่อสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์	รูปถ่าย
1	ศทอปากคาด	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	7	นาถ	48	324721	2019235	นายศุภวัฒน์ คุณโน้	0637282552	
2	เครือข่ายศกทนายสิทธิคำชะพันธ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	6	นาถ	48	319317	2032800	นายสิทธิคำชะพันธ์	0870881622	
3	เครือข่ายศกทนายสุนันต์จันทร์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	10	ปากคาด	48	323060	2027458	นายสุนันต์จันทร์	0807433029	
4	เครือข่ายศกทนายจิรารัตนาอุตุตา	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	10	ปากคาด	48	321937	2026081	นายจิรารัตนาอุตุตา	0899379224	
5	เครือข่ายศกทนายสนับบุญพิทักษ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	1	หนองยอง	48	328044	2016724	นายสนับบุญพิทักษ์	0630631413	
6	เครือข่ายศกทนายสุนันต์ ภาะโย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	7	นาถ	48	325599	2021037	นายสุนันต์ ภาะโย	0923584708	
7	เครือข่ายศกทนายสุนันต์ ขุนคำ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	8	หนองยอง	48	325404	2008894	นายสุนันต์ ขุนคำ	0934471822	

8	เครือข่ายศพทนายสมัคร ประทุม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	4	สมุทรสาคร	48	328748	2017456	นายสมัคร ประทุม	0895750124	
9	เครือข่ายศพทนายสวนมณฑา	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	3	สมุทรสาคร	48	330114	2018800	นายสวนมณฑา	0847981931	
10	เครือข่ายศพทนายฉันทัญญ์ สาธารณะ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	5	น่าน	48	317019	2033708	นายฉันทัญญ์ สาธารณะ	0895721070	
11	เครือข่ายศพทนายสุจิตา อภิรักษ์	ศูนย์เรียนรู้ด้านชุมชนใหม่	2	สมุทรสาคร	48	327534	2015513	นางสุจิตา อภิรักษ์	0973014529	
12	เครือข่ายศพทนายมงคล สินธุพิษฐ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	4	โมคคัลลา	48	321091	2023002	นายมงคล สินธุพิษฐ์	0616391629	
13	เครือข่ายศพทนายประเทือง ปรีชา	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	8	โมคคัลลา	48	329320	2024432	นายประเทือง ปรีชา	0883340520	
14	เครือข่ายศพทนายธรรณู ภาวะพิณ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	12	ปากทาด	48	323596	2023906	นายธรรณู ภาวะพิณ	0955708528	
15	เครือข่ายศพทนายพนมเทียน หาดบุญมี	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	2	ปากทาด	48	323625	2025528	นายพนมเทียน หาดบุญมี	0973072092	
16	เครือข่ายศพทนายประสาธน์ ประทุม	ศูนย์เรียนรู้แปลงเศรษฐกิจ (ไม้โกง)	2	ปากทาด	48	325332	2027421	นายประสาธน์ ประทุม	0821247727	

แบบสรุปข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์	ประเภท/กิจกรรมหลักของ ศูนย์เครือข่าย	ที่ตั้ง		เบอร์โทรศัพท์
			หมู่ที่	ตำบล	
๑.	นายดาหวัน คุณโน	เกษตรผสมผสาน	๗	นาดง	๐๖๓๗๒๘๒๕๕๒
๒.	นายประสิทธิ์ คำตะพันธ์	เกษตรผสมผสาน	๖	นาแก้ง	๐๘๗๐๖๘๑๖๒๒
๓.	นายสุบิน จันทรงชี	เกษตรผสมผสาน	๑๐	ปากคาด	๐๘๐๗๔๓๓๐๒๙
๔.	นางจีรารวรรณ อุตรา	เกษตรผสมผสาน	๑๐	ปากคาด	๐๘๙๙๓๗๙๒๒๔
๕.	นายสมัย บุญญาพิทักษ์	ไร่นาสวนผสม	๑	หนองยอง	๐๖๓๐๖๓๑๔๑๓
๖.	นายสุนันท์ ภาระโซ	เกษตรผสมผสาน	๗	นาดง	๐๙๒๓๕๘๔๗๐๘
๗.	น.ส.ฤทัยรัตน์ ขุนรักคำ	เกษตรผสมผสาน	๘	หนองยอง	๐๙๓๔๔๗๑๘๒๒
๘.	นายสมควร ประพรม	เกษตรผสมผสาน	๔	สมสนุก	๐๘๙๕๗๕๐๑๒๔
๙.	นายสงวน มณฑา	เกษตรผสมผสาน	๓	สมสนุก	๐๘๔๗๙๘๑๙๓๑
๑๐.	นางจันทร์เพ็ญ สาธารณะ	เกษตรผสมผสาน	๕	นาแก้ง	๐๘๙๕๗๒๑๐๗๐
๑๑.	นางสุจิตรา อภิรักษ์	หม่อนไหม	๒	สมสนุก	๐๙๗๓๐๑๔๕๒๙
๑๒.	นายนพดล สนิธิสุทธิ	เกษตรผสมผสาน	๕	โนนศิลา	๐๖๑๖๓๙๑๖๒๙
๑๓.	นายประเทือง ปรีชา	เกษตรผสมผสาน	๘	โนนศิลา	๐๘๘๓๓๔๐๕๒๐
๑๔.	นายจรรณ ภาวะพินิจ	เกษตรผสมผสาน	๑๒	ปากคาด	๐๙๕๖๗๐๘๕๒๘
๑๕.	นายมนเทียน หาบุญมี	เกษตรผสมผสาน	๒	ปากคาด	๐๙๗๓๐๗๒๐๙๒
๑๖.	นายประสาน ประพรม	แมลงเศรษฐกิจ(ผึ้งโพรง)	๑๐	ปากคาด	๐๘๒๑๒๔๗๗๒๗

ภาพกิจกรรมภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)
อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

นายดาหวัน คุณโน เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรที่เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
และศึกษาดูงานภายในศูนย์ฯ

ต้อนรับเกษตรกรและเป็นวิทยากรที่เข้ามาศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ตลอด

